

Et liv i haven uden gift

Pas på dit drikkevand

FURESØ
KOMMUNE

OM AT HAVE...HAVE

Foråret er gået, det er blevet sommer, og man fik ikke lige fjernet tilløbet til ukrudt i haven. Det kan virke næsten umenneskeligt at skulle fjerne det hele med et lugejern! Så kan butikernes hylder med sprøjtegifte virke fristende. For hvor farligt kan det være?

Svaret er enkelt:

Som furesøborger bor du ovenpå dit eget drikkevand! Så hvis du vil undgå at forurene dit drikkevand, bør du ikke bruge sprøjtegifte. Sprøjtegifte kan sive gennem jorden og ned i grundvandet. Der skal kun 1 gram pesticid til at forurene 10 mio. liter drikkevand.

Det gode er:

Det er ikke nødvendigt at sprøjte problemerne bort. Der findes andre metoder, der kan bruges i stedet for sprøjtegifte. Og så er en af de andre fordele ved at undgå sprøjtegifte, at haven bliver sundere at færdes i for børn, voksne og dyr. Brugen af sprøjtegifte kan nemlig også slå de dyr og planter ihjel, som er til nytte i haven.

Sprøjtegifte i vores drikkevand

På landsplan er der målt sprøjtegifte i mere end hver 4. drikkevandsboring, og i hver 10. drikkevandsboring ligger forureningen over det tilladte.

I 2018 blev der i 250 boringer fundet rester af sprøjtegifte over det tilladte. På et normalt år lukkes omkring 30 boringer på grund af for højt indhold af sprøjtegifte.

Sådan forebygger du

Blomster: Mange blomster betyder pollen og nektar og dermed nyttige insekter, som mariehøns, svirrefluer og snyltehvepse. Mariehønen spiser 20-40 bladlus om dagen.

Bunddække: Dæk jorden i dine bede med bunddækkeplanter, f.eks. guldjordbær, vinca, efeu og hasselurt. De vil skygge for solen, så ukrudtet ikke kan spire. Der skal plantes ca. 6 bunddækkeplanter pr. kvadratmeter.

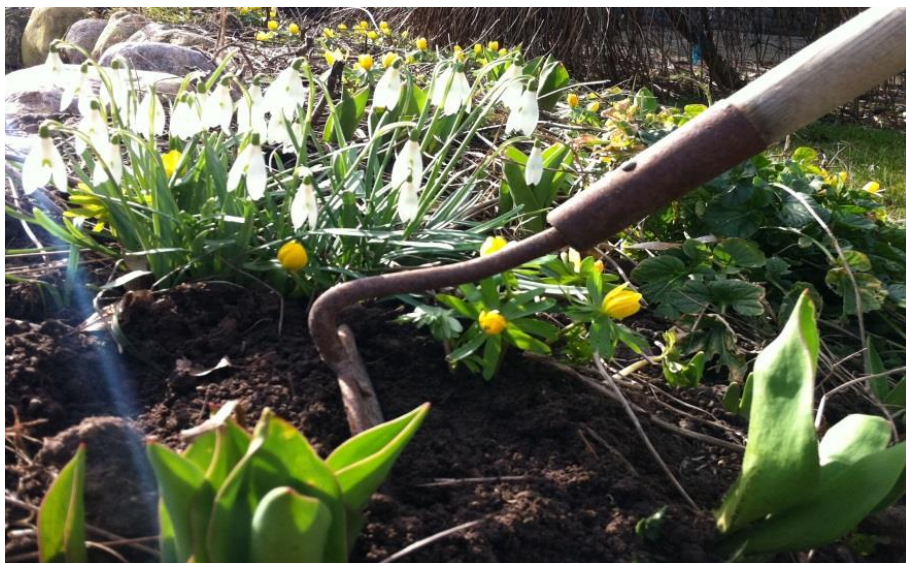
Fiberdug: Undgå ukrudt på terrasse og fliser ved at lægge fiberdug under fliserne.

Flis: Du kan også dække jorden i dine bede med 10-15 cm træflis. Tilsæt evt. kompost eller gødning, så nedbrydningen af flisen ikke trækker næring fra de ønskede planter

Fuglekasser: Sæt fuglekasser op. Fuglene i haven hjælper med at holde antallet af skadedyr nede. Små sangfugle som løvsangere og gransangere spiser lus. Musvitter, mejser og stære fodrer deres unger med bl.a. insektlarver. Ét stærepar spiser 20.000 stankelbenslarver på en sæson.

Kompost: Lug grundigt i køkkenhaven sidst på sæsonen, og spred et tykt lag kompost.

Lugning: Brug lugejernet og lug allerede fra det tidlige forår. Vær opmærksom på at fjerne ukrudtet, inden det når at kaste frø. Har du været sent ude, og ukrudtet allerede har sat frø, skal det ikke på komposten, men fjernes fra haven. Lug umiddelbart efter regnvejr, hvor rødderne sidder løsere.

Modstandsdygtige sorter: Køb robuste planter, som ikke så nemt bliver angrebet af sygdom. Vær især opmærksom på dette, når du køber kartofler, frugttræer og bærbuske. Køb planter som passer til havens miljø, f. eks passer lysfølsomme planter som roser ikke til en mørk have. Roser, der står et mørkt sted, kan blive angrebet af sygdom.

Sædskifte: Sædskifte i køkkenhaven betyder færre sygdomme og et større udbytte, så lad grøntsagerne skifte plads i haven. I haver, hvor forskellige grøntsager (arter fra forskellige plantefamilier) står sammen, er der ikke det samme behov for sædskifte. For eksempel er det en god ide at lave skiftevis rækker med kål og bønner, gulerødder og løg, kartofler og hestebønner, rødbeder og salat.

Sådan **bekæmper** du

Brændenælder: Trækkes eller graves op – bedst i marts, hvor rødderne ikke er særligt dybtgående. Kan også klippes helt ned.

Mos: Kan bekæmpes med mosrive. Giv evt. plænen et lag sand på 2-3 cm, som fyldes ned i jorden ved at lave huller i plænen med en greb. Det bedste er at lade græsset blive lidt længere om vinteren. Det kvæler noget af mosset.

Mælkebøtter: Kan graves op eller fjernes med et mælkebøttejern. De er nemmest at bekæmpe før blomstring. Hvis de har blomstret, så klip blomsten af og smid den i skraldespanden.

Padderok: Padderokstængler er furede, hule og leddelte. Padderok kan bekæmpes ved vedholdende lugning af skuddene, praktisk taget inden de når jordoverfladen. På den måde udsultes rødderne. Alternativt kan bruges en ukrudtsbrænder til at ”koge” de overjordiske dele, derved stresses planten.

Skvalderkål: Graves op og alle rødder fjernes. Kan også stresses væk ved at slå med en plæneklipper gennem hele sæsonen.

Snerler: De overjordiske dele fjernes, når de kommer op. På den måde udsultes rødderne.

Tidsler: Trækkes forsigtigt op. Klip eventuelt blomsterne af og smid dem i skraldespanden.

Bladlus: Fjernes med en hård vandstråle. Mange dyr, for eksempel mariehønelarver, som sælges på de fleste planteskoler, spiser bladlus. En mariehøne-larve spiser 200-600 bladlus frem til sin forpupning.

Dræbersnegle: Indsamles og overhældes med kogende vand. Alternativt kan sneglene hakkes over med en spade eller klippes over med saks. Snittet bør ligge lige omkring åndehullet for at sikre en hurtig død. Pindsvin spiser snegle, så ved at lave et "vildt" hjørne med grenbunker og visne blade i haven, som pindsvin kan bo i, kan sneglebestanden holdes nede. Alternativt kan bygges et pindsvinebo, se hvordan på www.dn.dk.

Skjoldlus: Skjoldlusene adskiller sig fra andre insekter ved på forskellig måde at være dækket af et skjold. Voksne skjoldlus sidder næsten ubevægeligt på planten og kan skrubes af med hænderne.

Spindemider: Spindemider kan bekæmpes ved at udsætte rovmider, som sælges på mange planteskoler.

Skab mere liv i haven

Biodiversiteten i Danmark er under pres, da der er alt for få levesteder for sommerfugle, vilde bier og andre insekter. Haveejere kan gøre en stor forskel ved at lave oaser, hvor blomstrende planter kan give føde til insekter. Du kan f.eks. omdanne et stykke af græsplænen til et smukt blomstrende sted ved at skrælle græstørv af og så vilde flerårige blomster. Ud over, at det også er smukt at se på, skal den slags oaser kun slås én gang om året. Du kan finde gode ideer mange steder til at lave insektvenlige pletter, f.eks. <https://planbi.dk/vilde-bier/>

Læs mere på Furesø Kommunes hjemmeside:
www.furesoe.dk/GiftFriHave

Furesø Kommune
Stiager 2
3500 Værløse

Udgivet: marts 2019
Foto: Colourbox, Stine Rahbek Pedersen og
Maj-Brit Petersen